

לומר כזה ראה וקדש, ולא ולמד בזמן ר"י כי רצו להסכים חכמי נפת עליו מה הגיע עליהם מהרל"ח וסייעתו ולכן קשה לסמוך, אמנם כאשר יהיה רצון ה' לסמוך ויהיה סר מאתם חשכת השכל ויהיה לבנם זכה ויבטל הקנאה או יסכימו כולם לדעת אחד ויהיה סמוך.

אך נראה דהרמב"ם חזיל לשיטתו דכתב בסוף הלכות מלכים (פי"ג ה"ב) שאין דבר צרור שאליו יצא קודם משיח, רק הוא כיון צקרא לנציא שיצא קודם צאת הגואל ולא אליהו, ולכן בהלכות נזירות (פ"ד ה"א) על הך הריני נזיר צום שכן דוד צא שמואל לשחות יין בשבתות וימים טובים נתן הטעם משום דספק אי יש תחומין למעלה מעשרה וספק נזירות להקל, ולי נראה טעם כדאמרין בגמ' (עירובין מג:) שלא אחא אליהו מאתמול משום דלא פסיקה ליה (ועיין מה שכתבתי בפלמי סוף קונטרס בית הספק הנדפס לאחר סי' ק"י), ולכן נתקשה מאין יצא בן דוד קודם צאת הגואל ולכן חידש דין הנ"ל¹⁶, אמנם לפי מאי דקיי"ל וקיצלו רוב מחזרים בצרור דאליהו יצא קודם משיח אס כן הוא מוסמך מאחיה השלוני ואף הוא יצא ידו לסמוך אחרים וחזור הסמיכה למקומו, וזהו אמרם (שם) לצית דין הגדול קאחי, הרצון נורץ צאתו יהיה להעמיד בית דין הגדול בישראל בית דין הסמוכים ולהקים סנהדרין¹⁷, א"כ אין ראייה לדברי הרמב"ם כלל. ומה שכתב מהר"י כי רצו דאליהו אינו בגדר הסמיכה עד דהוא מלאך, ואני שואל א"כ אף בגדר מצות תחומין אינו דכי נאמר בתלמידי ונשמת נדיקים הנעדרים מגשם חומרי איסור, ורבי הוא אחא כל כי שמי ציחיה (כחוטת קג.), ואיך אמרו בגמ' צד צצת ליסתרי דלא אחא אליהו מאתמול צצת תפשוט דאין תחומין למעלה מעשרה דאס לא כן איך יצא אליהו צצת, שמע מינה דאף אליהו צכלל שמירת המצות דאורייתא ודרבנן¹⁸ דהא

בחזן לארץ רחוק מא"י ס"ל לרמב"ם דאף בגזלות יש תיקון העולם כהנ"ל דכי יוציא מנה וכו' לית לארץ ישראל למצוא סמוכים, ולכן בהלכה ט' כתב אין דנין צ"ד של חו"ל כפל, משמע הא קרן מהגזל דנין דאל"כ היה לו להזכיר דאין דנין גזילות כלל, והיינו כמו שכתבנו דצח"ל יש תיקון העולם ודנין דין גזילות, ולכן בהלכה י"ג כתב מי שגנב או גזל גוזב ממנו הקרן דייני חו"ל ולא הכפל וכו', הרי דייק לומר דייני חוץ לארץ ולא קאמר דייני הדיוטות משום דאזו הו' משמע אפילו צא"י במקום דיש סמוכים, וצאמת עיקר הטעם היותם צח"ל במקום שאין סמוכים ולכן שינה הלשון, ובהלכה ח' כתב דייני הדיוטות ובהלכה י"ג דייני חו"ל אף דהעיקר תלוי בסמוך ואינו סמוך הנקרא הדיוט, אלא צרור שכיון למה שכתבנו צלי פקפוק¹³.

ודגה צאמת הא דכתב הרמב"ם צכמה מקומות דייני חו"ל ולא כתב להדיא צזה"ו דפסקו הסמוכים, דחזיל לשיטתו (פ"ד מסנהדרין ה"א) דאף צזה"ו אס יסכימו כל חכמי ישראל על אחד למנותו סמוך ומומחה לרבים הרי יכולים למנותו, ולא מצאתי לו צצרה¹⁴, והרשב"א צצ"ק (לו: ד"ה אמר) כתב דיש להשיב עליו דהא אמרו (ע"ז ח:) צרם זכור לטוב שלא צטלו דייני קנסות, ומה צצותא הא יש לקיימו צאסיפת חכמים, וכצד נשמר הרמב"ם צצפרו (שם) מזה, כי כתב שהיו ישראל מפוזרים ואי אפשר שיסכימו כולם, ולדעתי אף לרמב"ם צריך דעת כולם ולא אמרינן צזה רצו ככולו, ולכן כתב צפירוש המשנה (ריש סנהדרין) קודם צצאת משיח כשיצין ה' לצות צני אדם ותרצה וכותם ותשוקתם לשם יצברך ולחורתו ותגדל חכמתם לפני צוא משיח וכו', עכ"ל, ולכאורה מה נורץ לגדול התשוקה והכנה לסמוך אדם אחד ועוצם וזכות לצב, ולכן נראה דצריך הסכמת כולם¹⁵, ומי הוא אשר יכול להשוות כל לצבות יחד שיהיו כולם צשפה אחת וצצרים אחדים אחד מהם לא נעדר

משפט יהונתן

15. לכאור' נראה מלשון רבינו דס"ל דצריך הסכמת כל חכמי ישראל ולא סגי ברובם, והאריכו בזה טובא. ועי' מאירי סנהדרין (יד.) שכתב וז"ל, כל דייני ישראל וחכמים במעמד כללי ע"ש. אכן בקרית ספר שם כ' וז"ל, והיום בשנת הרח"צ הסכימו "רוב" חכמי ישראל לסמוך וכו', יעו"ש. וע"ע בהגהות יעב"ץ שם.

16. עי' במהר"ץ חיות בעירובין שם שכ', מכאן ראייה ברורה לשיטת הרמב"ם דגם צזה"ו יש סמיכה דאל"כ לא תמצא ב"ד הגדול לפי שיצטרך שיהיה הב"ד סמוך עכ"פ, ע"ש. וכן ציין בקרית מלך ע"ד הרמב"ם. אכן כד' רבינו מבואר שאין משם רא' כלל. וע"ע בקרי"מ שם שציין לד' הרמב"ם שם פי"ד דמפרש הא דר"ה לא: ומשם עתידין ליגאל, היינו שיהיו שם סנהדרין לפני שיבוא משיח, יעו"ש.

17. מה שכתב רבינו דאליהו יסמוך ויחזיר הסנהדרין כ"כ הרדב"ז שם, וכ"כ עוד רבינו בספרו יצרות דבש (דרוש א' בביאור ברכת השיבונו) וז"ל, כאשר יבוא אליהו לפני משיח הוא יחזיר סנהדרין על מכונם כי הוא סמוך מב"ד של אחיה השילוני והוא יסמוך לזקני הדור ויהיו סמוכים ראויים לסנהדרין, וימסור להם תורה שבע"פ כפי קבלתו, עכ"ל. וכ"כ בחי' מן רי"ז הלוי עה"ת פר' פנחס, ועי' מש"כ שם לפרש עפי"ז, וע"ע בחת"ס בליקוטי שו"ת סי' צ"ח מש"כ בזה. ובערך שי כאן.

18. כן נראה להוכיח ג"כ מד' הרמב"ן בב"ב (קכא:) שכתב וז"ל, אבל אליהו קיים ומצי בעולם עם הראויין אליו, ע"ש. וכ"כ בתרוה"ד (ח"ב סי' ק"ב) דאליהו הוא בכלל קיום המצות ואפי' מצוות דרבנן, וכד' רבינו. ועי' רד"ק במלכים (ב ב יא) דאליהו נעשה רוחני והגוף כלה באש ושם אל יסודו.

ובשערי יושר (ש"ז פי"ט ד"ה אמנם) מש"כ לבאר עפ"י חילוק זה כ"ד. והנה הקצוה"ח שם הוכיח דהתוס' לא ס"ל הך חילוק מהא דנקטו בב"ב (יד: ד"ה פרט) דנזקי שן ורגל לא בעי מומחין, ולפי חילוק זה מ"ש הא כי היכי דגזילות בעי מומחין כיון דיונעל דלת ע"י מומחין א"כ ה"ה שן ורגל בעי מומחין, יעו"ש. ונראה דל"ק ד"ל דרך בגזילות יש לחלק דבזמן מומחין לא שכיח שיגזול דירא שיתבענו אצל מומחין, אבל בזמן שאין מומחין בעולם אי לא עבדינן שליחותיהו יהי' גזילות שכיח טובא, אבל בשו"ר שהוא מצד המקרה והמאורע ואינו בכונה תחילה א"כ אין לחלק כלל בין זמן שיש מומחין או לא, דלעולם הוא שכיח וח"כ ודנין לעולם, ודו"ק.

13. בחידושי הרי"ם (סק"ב) כ' דלא משמע ברמב"ם כד' רבינו מהא דסיים שם בה"ח, ולפיכך דנין בהודאות והלואות בחו"ל דשליחות של ב"ד שבא"י וכו' ואין להם רשות לדון דיני קנסות, וקאי אכל מה שהתחיל בהל' ז' דיני קנסות כגון גזילות וכו', יעו"ש עוד מש"כ בזה.

14. רבינו נקט בפשיטות דדעת הרמב"ם דמהני סמיכה בזה"ז, אכן הרמב"ם גופיה סיים שם "והדר צריך הכרע". ונראה כמסתפק בזה, עי' ברדב"ז וכס"מ שם ככוונתו. ובמהרלב"ח ומהר"י בי רב. מיהו כד' רבינו מבואר ג"כ במאירי שם שהביא ד' הרמב"ם ולא הזכיר שנסתפק בזה, וכ"כ מד' הרשב"א שהביא להלן בסמוך. ואפשר שסמכו על מה שנקט כן בפשיטות כפי' המשניות (סנהדרין פ"א מ"ג ובכורות פ"ד מ"ג). ומש"כ רבינו ולא מצאתי לו חבר, לכאור' כ"נ דעת הרשב"א שם דלא פליג עלי', וכן הראב"ד שלא השיג, וכ"כ הב"י חומ"ס סו"ס רצ"ה בדעת הרא"ש ב"מ (פ"ג סי' ב'). ועי' רמב"ן עה"ת פר' מסעי פל"ה סוף פסוק כ"ט, יעו"ש.